

Marcin Tatoj

WEKSLE JAKO INWESTYCJE KRÓTKOTERMINOWE

Wprowadzenie

Weksel jest najstarszą postacią wszystkich obecnie bardzo zróżnicowanych form rynku pożyczkowego. Jego zastosowanie w praktyce w różnych dziedzinach życia gospodarczego staje się coraz powszechniejsze. Służy on przede wszystkim zabezpieczeniu należności oraz ułatwieniu wierzycielom dochodzenia swoich roszczeń przed sądem¹.

Historia weksła rozpoczęła się od weksła własnego, którego pojawienie datuje się na XII w., na terenach północnych Włoch (najstarszy znany weksel pochodzi z 1156 r.). W XIV w. pojawił się weksel trasowany (ciągniony), a pod koniec XVI w. weksel in blanco.

Pierwsze ustawy regulujące obrót wekslowy powstawały od końca XVI w. na bazie włoskiego prawa zwyczajowego (statutów miast), w Polsce w 1775 r. – Konstytucją Sejmu pt. »Ustanowienie prawa wekslowego«. W 1936 r. powstała polska regulacja prawna, tj. ustawa Prawo wekslowe², w pełni dostosowana do trzech konwencji genewskich z 7 czerwca 1930 r., do których Polska przystąpiła. Ustawa powyższa jest jedną z najstarszych i nadal obowiązujących w Polsce ustaw, do której do dnia dzisiejszego nie wprowadzono żadnych zmian legislacyjnych. Faktycznie obrót wekslowy w Polsce został przywrócony w 1989 r. dwoma zarządzeniami Prezesa NBP³.

¹ R. Sadlik: Weksel – jak skutecznie zabezpieczyć transakcję. Serwis FK nr 20 (422) z 17 maja 2003, s. 5.

² Ustawa z 28 kwietnia 1936 r. Prawo wekslowe (Dz.U. Nr 37, poz. 282 z 11 maja 1936 r.).

³ Zarządzenie prezesa NBP Nr 18/89 z 18 października 1989 r. w sprawie warunków, którym powinny odpowiadać weksle przyjmowane przez Narodowy Bank Polski od innych banków do redyskonta (Dz. Urz. NBP z 1989 r. Nr 5 z późn. zm.); Zarządzenie prezesa NBP Nr A/5/89 z 18 października 1989 r. w sprawie wprowadzenia Regulaminu redyskontowania weksli przez NBP (Dz. Urz. NBP z 1989 r. Nr 5 z późn. zm.).

Weksel jest dłużnym papierem wartościowym, papierem komercyjnym, zaliczanym do grupy wierzycielskich papierów wartościowych. Stanowi on pozabankowe źródło pozyskiwania krótkoterminowego kapitału i ze względu na spełnianie wielu funkcji często występuje w obrocie gospodarczym. Charakteryzuje się bardzo dużą płynnością finansową, gdyż można go w każdej chwili sprzedać na rynku wtórnym. Weksel jest dokumentem potwierdzającym istnienie należności od osób podpisanych na nim, a uprawnionym do realizacji praw majątkowych wynikających z weksla (inwestycji krótkoterminowej) jest jego prawny posiadacz.

Niniejsze opracowanie prezentuje weksel wyłącznie jako inwestycję krótkoterminową. Analizuje weksel u posiadacza (remitenta, wierzyciela), dla którego jest on wekslem obcym – krótkoterminowym aktywem finansowym, stanowiącym, zgodnie z zapisami znowelizowanej ustawy o rachunkowości⁴, element inwestycji krótkoterminowych. Nie rozpatruje więc zobowiązania wekslowego, które występuje u dłużnika.

Opracowanie prezentuje dwa ujęcia weksla – formalnoprawne i rachunkowe.

Ujęcie formalnoprawne weksla wynika z ustawy Prawo wekslowe, która jasno precyzuje jego formalne wymogi oraz szczegółowo definiuje uczestników obrotu wekslowego wraz ze specyfikacją ich praw i obowiązków, a dodatkowo gwarantuje uproszczoną procedurę dochodzenia roszczeń wekslowych przez posiadacza – tzw. rygor wekslowy. W odniesieniu do weksli nie mają natomiast zastosowania przepisy ustawy Prawo o publicznym obrocie papierami wartościowym⁵. W ujęciu formalnoprawnym weksla obcego opracowanie obejmuje również uczestników obrotu wekslowego.

Ujęcie rachunkowe natomiast wynika w głównej mierze z przepisów znowelizowanej ustawy o rachunkowości. Szczególnie w tym ujęciu opracowanie, jak już wyżej wspomniano, obejmuje ewidencję księgową wyłącznie weksla obcego u posiadacza (remitenta), charakteryzującego się terminami zapadalności nie dłuższymi niż jeden rok, o stałym oprocentowaniu, wymagalnego w gotówce. Weksle obce o ww. terminach zapadalności są, zgodnie z zapisami art. 3 ust. 1 pkt 25 znowelizowanej ustawy o rachunkowości oraz Prawa dewizowego⁶, zaliczane do aktywów pieniężnych, jako krajowe środki płatnicze

⁴ Ustawa z 29 września 1994 r. o rachunkowości (tj. Dz.U. Nr 76 poz. 694 z 2002 r.).

⁵ Art. 1 ust. 1 ustawy z 21 sierpnia 1997 r. Prawo o publicznym obrocie papierami wartościowymi (tj. Dz.U. Nr 49 poz. 447 z 2002 r. z późn. zm.).

⁶ Ustawa z 27 lipca 2002 r. Prawo dewizowe. (Dz.U. Nr 141, poz. 1178 z późn. zm.).

i dewizy, pełniące funkcję płatniczą oraz inne aktywa finansowe. Aktywa pieniężne, zgodnie z art. 3 ust. 1 pkt 24 ustawy o rachunkowości zalicza się do aktywów finansowych⁷, a te (krótkoterminowe) do inwestycji krótkoterminowych (art. 3 ust. 1 pkt 17 ustawy). Weksle obce o terminach zapadalności do 12 miesięcy są więc inwestycjami krótkoterminowymi. W pojęciu inwestycji oraz w ich charakterze ustawodawca, nowelizacją ustawy o rachunkowości, której przepisy weszły w życie 1 stycznia 2002 r., wprowadził największe zmiany. I tak inwestycje, w znaczeniu określonym przepisami znowelizowanej ustawy, to „aktywa nabyte w celu osiągnięcia korzyści ekonomicznych wynikających z przyrostu wartości tych aktywów, uzyskania z nich przychodów w formie odsetek, dywidend (udziału w zyskach) lub innych pożytków, w tym również z transakcji handlowej, a w szczególności aktywa finansowe oraz te nieruchomości i wartości niematerialne i prawne, które nie są użytkowane przez jednostkę, lecz zostały nabyte w celu osiągnięcia tych korzyści [...]”. Celem nabycia aktywów, zaliczanych do inwestycji nie jest użytkowanie, ale osiągnięcie korzyści bez gospodarczego wykorzystania – dążenie do uzyskania zysku bezpośrednio powiązanego z tym aktywem. W przypadku weksli obcych korzyści te wyrażają się uzyskanymi odsetkami dyskontowymi.

1. Weksel w ujęciu formalno – prawnym

1.1. Definicja, rodzaje i funkcje weksla.

Stosunek wekslowy i jego uczestnicy

Weksel (*bill of exchange, draft, der Wechsel*)⁸ jest to dokument (papier wartościowy) o formie określonej dokładnie przez Prawo wekslowe, charakteryzujący się tym, że złożenie na nim podpisu stanowi podstawę i zarazem przyczynę zobowiązania podpisującego⁹, a od momentu przekazania – inwestycji krótkoterminowych u posiadacza.

Prawo wekslowe nie przedstawia *sensu stricte* definicji weksla, rozróżnia jednak jego dwa rodzaje i określa elementy, z jakich muszą się składać. Zgodnie z prawem wekslowym rozróżniamy:

⁷ Uznawanie, wycena, ujmowanie i prezentacja weksli obcych, jako elementów aktywów finansowych, podlega również przepisom wykonawczym do ustawy o rachunkowości. Rozporządzenia ministra finansów z 12 grudnia 2001 r. w sprawie szczegółowych zasad uznawania, metod wyceny, zakresu ujmowania i sposobu prezentacji instrumentów finansowych (Dz.U. z 22 grudnia 2001 r.).

⁸ Słownik Biznes w 11 Językach. Wyd. Muza S.A., Warszawa 1998, s. 1094.

⁹ I. Heropolitańska: Weksel w obrocie gospodarczym. Wyd. XI, Wyd. Twigger, Warszawa 2000, s. 33.

1. **Weksel własny** (suchy, prosty, sola; *promissory note*) – zawierający bezwarunkowe przyrzeczenie wystawcy zapłacenia określonej na wekslu sumy pieniężnej remitentowi we wskazanym miejscu i czasie oraz bezwarunkową odpowiedzialność osób na nim podpisanych.
2. **Weksel trasowany** (trata, ciągniony, przekazany; *drawn bill*) – związany z bezwarunkowym poleceniem zapłaty określonej na wekslu sumy pieniężnej remitentowi w oznaczonym miejscu i czasie skierowanym przez wystawcę do oznaczonej na wekslu osoby zwanej trasatem, zawiera on również bezwarunkową odpowiedzialność osób podpisanych na nim¹⁰. Przy wekslu trasowanym wystawca jest głównym dłużnikiem tylko do momentu akceptacji weksła przez trasata, przy akceptacji (przyjęciu) weksła rolę tę przejmuje trasat (akceptant). W praktyce często remitent występuje do trasata o przyjęcie weksła albo wymaga od trasanta wydania mu weksła podpisanego już przez akceptanta.

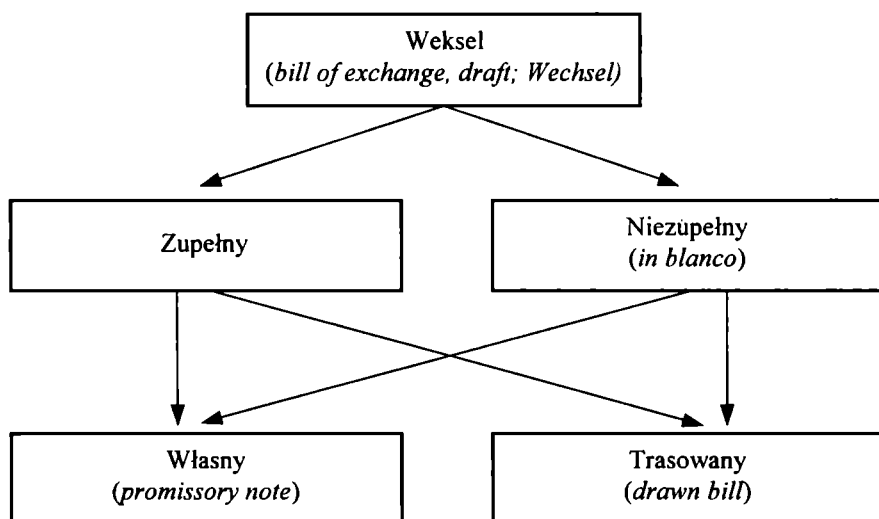
Przedstawione wyżej dwa rodzaje weksła to weksle zupełne, jednak w praktyce gospodarczej można spotkać również, określone art. 10 prawa wekslowego, weksle niezupełne – tzw. weksle in blanco, które gdy się je uzupełni, stanowią weksle własne albo trasowane.

Weksel in blanco – jest to dokument zaopatrzony bądź w sam tylko podpis wystawcy weksła lub akceptanta, bądź także w niektóre inne elementy weksła, podpis na wekslu musi być złożony w zamiarze zaciągnięcia zobowiązania wekslowego (zapłaty należności), może być wekslem gwarancyjnym lub kaucyjnym – z reguły stanowi zabezpieczenie zobowiązań wystawcy i podlega uzupełnieniu w momencie niewywiązywania się wystawcy ze zobowiązań (regulacji należności). Zazwyczaj łącznie z wekslem in blanco jest składana **deklaracja wekslowa**, stwierdzająca treść porozumienia pomiędzy stronami, co do sposobu i warunków wypełnienia weksła¹¹.

Rodzaje weksli obrazuje rys. 1.

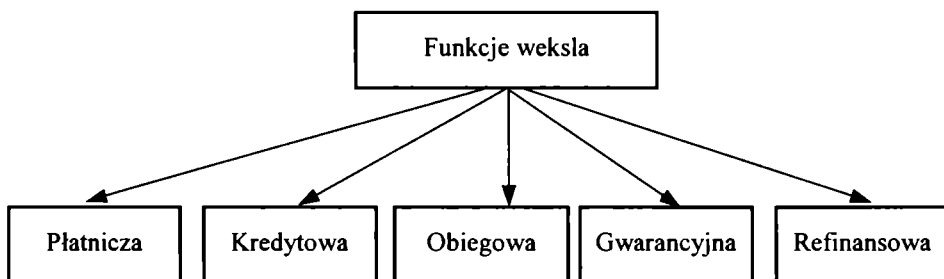
¹⁰ Ibid.

¹¹ Ibid., s. 94, 96.

Rys. 1. Rodzaje weksli

Weksel dzięki swoim różnorodnym **funkcjom** umożliwia dokonanie operacji gospodarczych (krajowych i zagranicznych) niemożliwych wobec braku gotówki. Można wyodrębnić pięć funkcji weksła, które przedstawiono na rys. 2.

Rys. 2. Funkcje weksła

1. Funkcja płaćnicza – wyraża się wykorzystaniem weksła do regulacji należności (przyjmowanego zamiast zapłaty przy sprzedaży towarów bądź usług), nie jest on jednak surogatem pieniądza i przyjmowanie go nie jest traktowane na równi z otrzymaniem zapłaty).

2. Funkcja kredytowa – wyraża się odroczeniem terminu otrzymania należności za sprzedany towar lub usługę, udzieleniem kredytu kupieckiego (weksel kupiecki, handlowy) lub udzieleniem pożyczki pieniężnej (weksel finansowy) w obrocie gospodarczym krajowym lub zagranicznym.

Wierzyciel za odroczenie terminu płatności oczekuje zazwyczaj rekompensaty pieniężnej w postaci dyskonta, którą strony ustalają w umowie.

W przypadku weksła terminowego – uwidoczniiona na nim **suma wekslowa**, czyli kwota, za którą zostanie on wykupiony, jest równa nominalowi weksla i składa się z 2 elementów:

- sumy netto (kwoty udzielonego kredytu (należności głównej)),
- kwoty oprocentowania kredytu (dyskonta weksla), naliczanej z góry od daty wystawienia weksla do oznaczonego na nim terminu płatności.

Suma wekslowa określa więc przyszłą wartość aktualnej kwoty kredytu wekslowego, zależy od:

- wysokości kredytu wekslowego,
- okresu trwania kredytu wekslowego,
- wysokości stopy procentowej.

W przypadku weksła terminowo-okazowego – uwidoczniiony nominal weksla jest równy

- sumie netto (kwocie udzielonego kredytu (należności głównej))
- i nie obejmuje kwoty oprocentowania (kwoty dyskonta weksla), ponieważ z góry nie jest wiadoma data jego płatności, natomiast z reguły podaje się stopę oprocentowania kredytu wekslowego, odsetki są obliczane z dołu w dniu płatności i doliczane do kwoty kredytu wekslowego.

Na podstawie powyższej charakterystyki weksli można wyprowadzić wzory na sumę wekslową weksla terminowego – wzór 1 oraz na kwotę odsetek w przypadku weksla terminowo-okazowego – wzór 2.

Wzór 1

Suma wekslowa weksli terminowych (ścisłych)

$$S_w = K \times 100 : (100 - d \times t : 365)$$

gdzie:

- Sw – suma wekslowa (przyszła płatność z weksła),
 K – kwota kredytu wekslowego (kwota należności głównej),
 d – roczna stopa procentowa kredytu wekslowego (dyskonta),
 t – liczba dni od dnia przyjęcia weksła do dnia jego zapłaty przez dłużnika (czas trwania kredytu wekslowego),
 365 – liczba dni w roku.

Wzór 2

Odsetki (dyskonto) w przypadku weksli terminowo-okazowych

$$D = d \times t : 365 \times K : 100$$

gdzie:

- D – kwota odsetek (dyskonto) obliczona z dołu,
 K – kwota kredytu wekslowego (należności głównej),
 d – roczna stopa procentowa kredytu wekslowego (dyskonta),
 t – liczba dni od dnia przyjęcia weksła do dnia jego zapłaty przez dłużnika (czas trwania kredytu wekslowego),
 365 – liczba dni w roku.

3. Funkcja obiegową – wyraża się możliwością nieograniczonego przenoszenia praw wynikających z weksła w drodze indosu na kolejne osoby (posiadaczy). **Indos wekslowy** – (żyro) polega na przeniesieniu wszystkich praw zawartych w wekslu przez zbywcę (indosanta) na inną osobę – nabywcę (indosariusza) niezależnie od tego, w jakim zakresie przysługiwały one zbywcy, jeżeli wystawca nie umieścił na wekslu klauzuli „nie na zlecenie”. Możliwość wielokrotnego przenoszenia praw z weksła pozwala na spłatę zobowiązań wobec kontrahentów, uzyskanie kredytu oraz zamianę weksła na środki pieniężne w drodze dyskonta bankowego. Ze względu na to, iż realna wartość sumy wekslowej przed datą płatności jest niższa od jej wartości nominalnej – każdy kolejny nabywca weksła potrąca odsetki przypadające za okres od daty otrzymania do daty płatności według wzoru 3, który stanowi nieznaczną modyfikację wzoru 2.

Odsetki (dyskonto) w przypadku weksli indosowanych

$$D = d \times t : 365 \times S_w : 100$$

gdzie:

- D** – kwota odsetek (dyskonto) obliczona z góry, pobierana przez indosariusza,
S_w – suma wekslowa (przyszła płatność z weksła) – Kwota nominalna weksła,
d – roczna stopa procentowa kredytu wekslowego (dyskonta), ustalana między stronami,
t – liczba dni od dnia przyjęcia weksła drogą indosu przez indosariusza do dnia jego zapłaty przez dłużnika (pozostały czas trwania kredytu wekslowego),
365 – liczba dni w roku.

4. Funkcja gwarancyjna – wyraża się możliwością dochodzenia przez wierzyciela należnej mu sumy wekslowej od wszystkich dłużników (osób podpisanych na wekslu), przy czym dokonanie zapłaty przez którąkolwiek z osób zwalnia pozostałe z obowiązku zapłaty. Dodatkowo – dochodzenie praw z weksła odbywa się w uproszczonym trybie postępowania nakazowego prowadzącego do szybkiego zaspokojenia roszczeń. Wiarygodność weksła wzmacnia dodatkowo gwarancja poręczyciela (avalisty). **Aval** obejmuje całość lub część sumy wekslowej. Avalista jest tak samo zobowiązany z weksła jak avalant. Wygaśnięcie obowiązków poręczyciela następuje na skutek: zapłaty sumy wekslowej, upływu terminu weksła, przez przedawnienie.
5. Funkcja refinansowa – wyraża się możliwością złożenia weksła do dyskonta w banku jeszcze przed terminem płatności. Wierzyciel może w ten sposób uzyskać sumę wekslową pomniejszoną o dyskont. Taka forma pozyskiwania środków pieniężnych może polegać na zakupie wierzytelności wekslowych przez banki na własny rachunek (weksle składane w banku do wykupu powinny być **weksłami z indosem in blanco**, a bank, przyjmując je do wykupu zmienia ten indos na indos pełny, wskazując siebie jako indo-

sariusza) lub udzielaniu kredytów bankowych pod zabezpieczenie wekslowe kredytobiorców (**gwarancyjne weksle in blanco**). Banki komercyjne mogą następnie redyskontować weksel w innych bankach lub, jak to się dzieje najczęściej w NBP, dzieląc się z nim odsetkami¹². Z tytułu dyskonta weksli bank potrąca z góry, oprócz prowizji, za zdyskontowanie każdego weksla, odsetki dyskontowe, a NBP redyskontowe, które oblicza się podobnie, jak to zostało pokazane we wzorze 3 (przyjmując bank za indosariusza)¹³.

Jako podsumowanie pierwszej części ujęcia formalnoprawnego, w której zdefiniowano weksel oraz omówiono jego rodzaje i funkcje, zasadne jest syntetyczne przedstawienie i zdefiniowanie **stosunków wekslowych i ich uczestników**. Zostało to zobrazowane zarówno w przykładzie 1, jak i w tabeli 1 oraz na rys. 3.

Przykład 1

Przedsiębiorstwo „ALFA” sprzedało towary odbiorcy za 25 000 PLN. Odbiorca 1 stycznia 2003 r. wystawił weksel:

- **terminowy (ścisły)** płatny po upływie 60 dni, do którego doliczono odsetki w wysokości 20%. W tym przypadku pełna suma wekslowa (przy odsetkach naliczonych z góry, w dniu przyjęcia weksla), obliczana według wzoru 1 wyniesie:

$$Sw = K \times 100 : (100 - d \times t : 365) \rightarrow Sw = 25000 \times 100 : (100 - 20 \times 60 : 365) = 25850,48 \text{ zł}$$

- **terminowo-okazowy** płatny 10 dni po okazaniu, do którego doliczono odsetki w wysokości 20%; 31 stycznia 2003 r. przedsiębiorstwo „ALFA” (posiadacz weksla) przedstawiło go do wykupu, a więc data płatności weksla przypada na 10 lutego; liczba dni kalendarzowych od dnia jego wystawienia do dnia jego wykupu wyniosła 40. W tym przypadku oprocentowanie kredytu wekslowego (pobrane z dołu, w dniu płatności weksla), obliczane według wzoru 2 wyniesie:

¹² Banki mogą być również trasatami lub avalistami weksli (zarówno w obrocie krajowym, jak i zagranicznym). Rada Polityki Pieniężnej podejmuje okresowe uchwały w sprawie stopy redyskontowej weksli.

¹³ H. Piekarski: Weksel. Poradnik praktyczny. Wyd. CIM, Warszawa 1998, s. 11-13, I. Heropolitańska: Op. cit., s. 38-39.

$$D = d \times t : 365 \times K : 100 \rightarrow D = 20 \times 40 : 365 \times 25000 : 100 = \mathbf{547,94 \text{ zł}}$$

30 dni przed terminem wymagalności weksla terminowego przedsiębiorstwo „ALFA”:

– zapłaciło przedsiębiorstwu „BETA” za świadczone usługi, dostawca honorował tę samą 20% stopę dyskonta (**indos weksla**).

W tym przypadku kwota potrąconych odsetek dyskontowych przez indosariusza weksla, obliczana według wzoru 3 wyniesie:

$$D = d \times t : 365 \times S_w : 100 \rightarrow D = 20 \times 30 : 365 \times 25850,48 : 100 = \mathbf{424,93 \text{ zł}}$$

Przedsiębiorstwo „BETA” wypłaci przedsiębiorstwu „ALFA” kwotę:

$$25850,48 - 424,93 = \mathbf{25425,55 \text{ zł}}$$

– oddało weksel do **dyskonta bankowego**, bank zastosował 16% odsetki dyskontowe oraz pobrał prowizję z tytułu udzielonego kredytu dyskontowego.

W tym przypadku kwota potrąconych odsetek dyskontowych przez bank (indosariusza weksla), obliczana według wzoru 3, wyniesie:

$$D = d \times t : 365 \times S_w : 100 \rightarrow D = 16 \times 30 : 365 \times 25850,48 : 100 = \mathbf{339,95 \text{ zł}}$$

Bank wypłaci przedsiębiorstwu „ALFA” kwotę:

$$25850,48 - 339,95 \text{ zł} = \mathbf{25510,53 \text{ zł}} - \text{prowizja z tytułu udzielonego kredytu dyskontowego}$$

Tabela 1

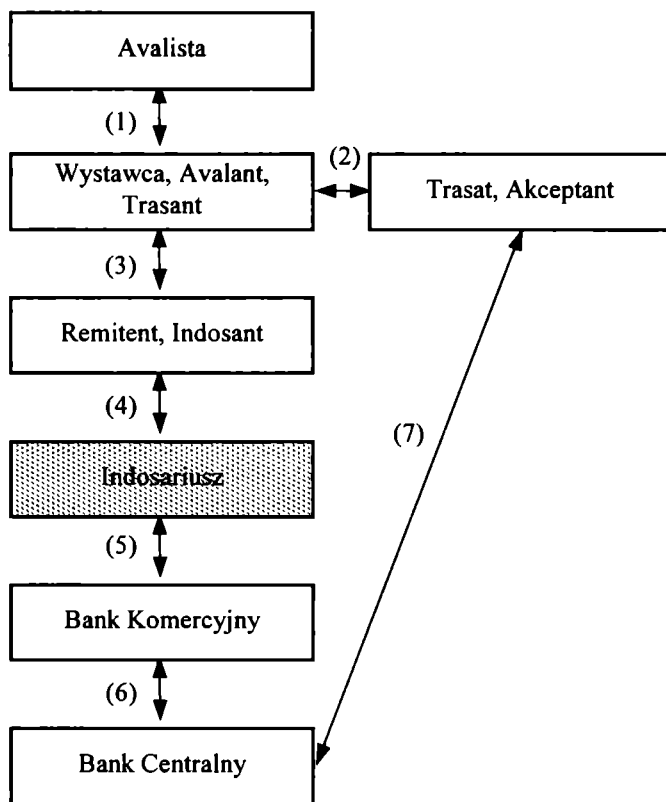
Uczestnicy stosunku wekslowego

Nazwa uczestnika stosunku wekslowego	Charakterystyka
1	2
Wystawca (Emitent)	– osoba posiadająca zdolność wekslową, wystawiająca weksel,
Remitent (Płatnik)	– osoba, na której zlecenie lub na której rzecz weksel ma być płatny, osoba zobowiązana do zapłaty,
Awalista	– poręczyciel wekslowy, osoba która awalizuje weksel,
Awalant	– osoba, za którą ręczy awalista,

cd. tabeli 1

1	2
Indosant	– osoba przenosząca weksel przez indos na inną osobę, pierwszym indosanem jest zawsze remitent, żyrant,
Indosariusz	– osoba, która nabyła weksel w drodze indosu,
Trasat	– wystawca weksła trasowanego,
Trasat	– osoba, której wystawca weksła trasowanego poleca zapłacenie sumy wekslowej, przekazany,
Akceptant -	– staje się nim trasat z chwilą złożenia swego podpisu na wekslu trasowanym, przyjemca,
Dłużnik wekslowy	– wystawca, trasat, akceptant, avalista, indosant,
Wierzyciel wekslowy	– remitent, indosariusz,
Protestat	– osoba, przeciwko której dokonano protestu,
Protestujący	– osoba, która składa weksel do protestu,
Domicyliat	– osoba trzecia nie biorąca udziału w obrocie wekslowym, której polecamy wykup weksła, dzisiaj przeważnie jest to bank wystawcy weksła, który wykupi weksel w określonym czasie ze środków dostarczonych przez wystawcę, nie odpowiada on za zapłatę weksła, wykonuje jedynie usługę inkasa – jeśli nie posiada środków, powinien to odnotować na wekslu i odmówić zapłaty,
Wyřęczyciel	– osoba, która ma płacić w potrzebie zamiast innego dłużnika wekslowego, interwenient, honorant,
Regredient	– osoba żądająca zapłaty sumy wekslowej w drodze regresu

Źródło: Opracowanie własne na podstawie M. Drab, D. Sowińska-Kobelak: Papiery wartościowe i prawa pochodne aspekty prawne i rachunkowe. Fundacja Rozwoju Rachunkowości w Polsce, Warszawa 2001, s. 44.

Objaśnienia:

- (1) – poręczenie weksła przez avalistę,
- (2) – akceptacja weksła przez trasata,
- (3) – wręczenie weksła remitentowi przez wystawcę,
- (4) – indos wekslowy (przeniesienie praw z weksła),
- (5) – dyskonto bankowe weksła,
- (6) – redyskonto bankowe weksła,
- (7) – wykup weksła (w terminie płatności).

Przy założeniu pominięcia czynności (2) weksel trasowany przechodzi w weksel własny, a zamiast trasata stroną czynności (7) jest wystawca.

Rys. 3. Stosunki w wekslu i ich uczestnicy

Źródło: M. Gmytrasiewicz: Aktywa inwestycyjne przedsiębiorstw. Wyd. Difin, Warszawa 2002, s. 110.

1.2. Elementy, terminy płatności i dochodzenie praw z weksla. Cechy należności wekslowej

Zgodnie z postanowieniami art. 101 oraz art. 1 prawa wekslowego weksel własny oraz weksel trasowany muszą zawierać elementy wskazane na rys. 4.

Elementami wspólnymi weksla własnego i trasowanego są:

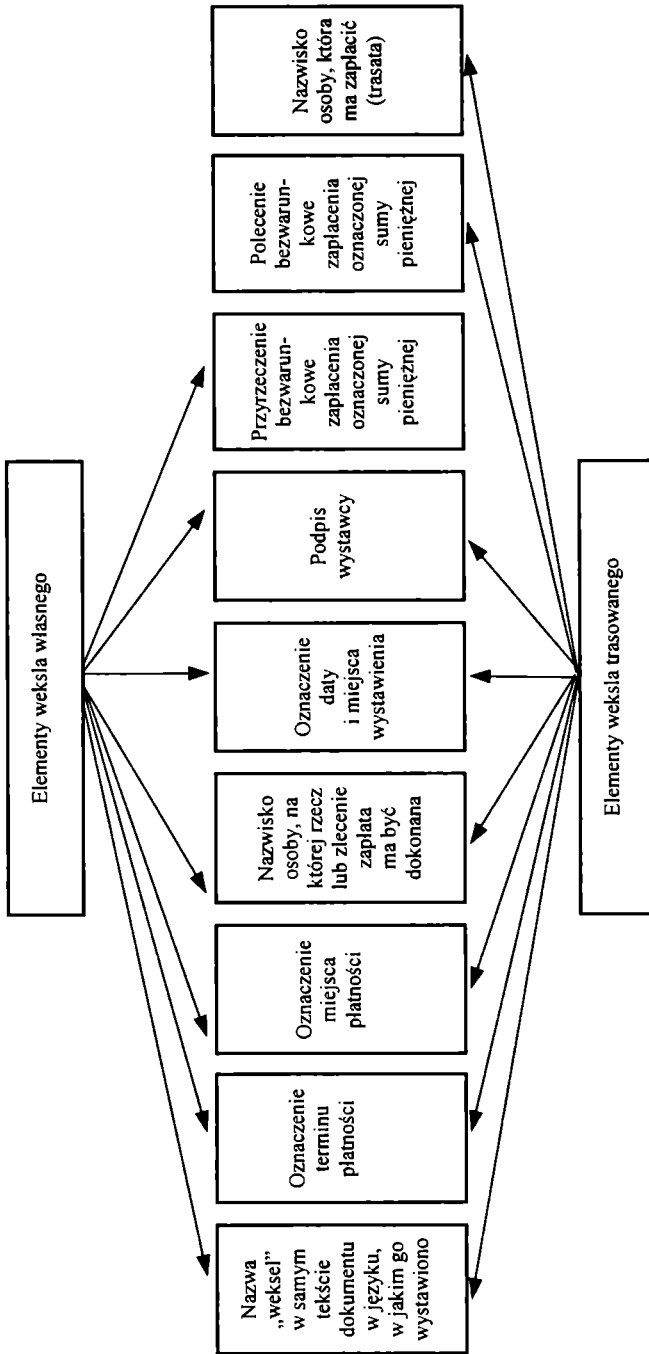
- 1) nazwa „weksel” w samym tekście dokumentu w języku, w jakim go wystawiono,
- 2) oznaczenie terminu płatności – datą lub okazaniem,
- 3) oznaczenie miejsca płatności – miejsce płatności w rozumieniu miejscowość może być zawężone do adresu,
- 4) nazwisko osoby, na której rzecz lub zlecenie zapłata ma być dokonana – może to być osoba fizyczna lub prawna. „Nazwisko” może być rozszerzone o adres, dla ważności weksla nie jest to jednak konieczne,
- 5) oznaczenie daty i miejsca wystawienia weksla – data ma bardzo duże znaczenie, decyduje o tym, czy podpisani na wekslu mieli w tym czasie zdolność do zaciągania zobowiązań, czy żyli, mieli pełnomocnictwa do reprezentowania osoby,
- 6) podpis wystawcy weksla – musi być naniesiony własnoręcznie (dotyczy to wszystkich podpisów na wekslu), może być nieczytelny, ale taki, jakiego używa się zwyczajowo, wydrukowanie lub odcisnięcie pieczęcią nazwiska polepsza czytelność i jest pomocne w dochodzeniu roszczeń, w wypadku osoby prawnej musi być wydrukowana lub odcisnięta pieczęć nazwy firmy wraz z jej statusem prawnym.

Element zarezerwowany dla weksla własnego to:

- 1) **przyrzeczenie** bezwarunkowe zapłacenia oznaczonej sumy pieniężnej – słowo „zapłacić”, „zapłacimy”, bezwarunkowe – tzn. bez jakichkolwiek warunków, sumę piszemy cyframi wraz symbolem waluty i niżej słownie z nazwą waluty – w razie rozbieżności liczy się zapis słowny.

Natomiast elementami zarezerwowanymi dla weksla trasowanego są:

- 1) **polecenie** bezwarunkowe zapłacenia oznaczonej sumy pieniężnej – słowo „zapłaci Pan”, „zapłacą Państwo”,
- 2) nazwisko osoby, która ma zapłacić (trasata).

Rys. 4. Elementy wzrostka własnego i trasowanego

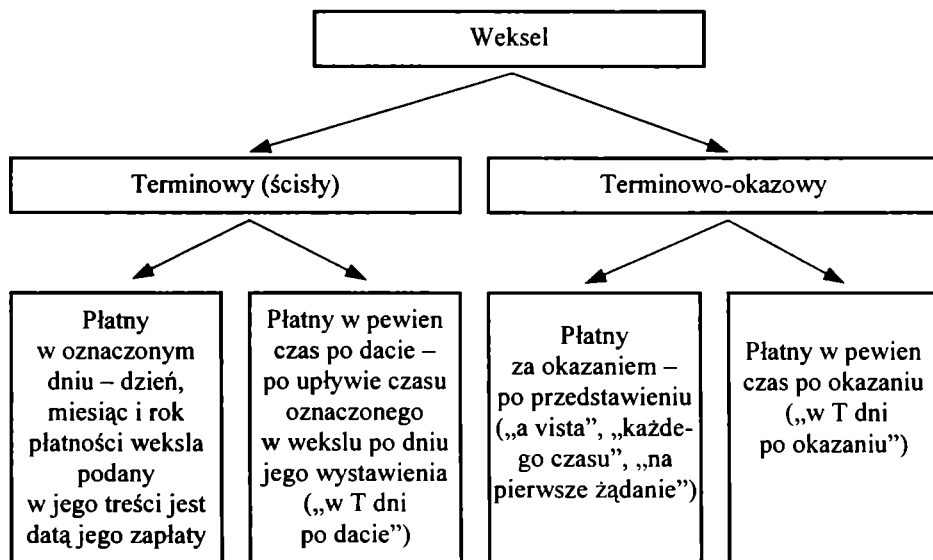
Należy jeszcze zwrócić uwagę na to, iż brak któregokolwiek z elementów stanowi o nieważności weksla z wyjątkiem poniższych przypadków:

1. Weksel bez oznaczenia terminu płatności uważa się za płatny za okazaniem.
2. Weksel, w którym nie oznaczono miejsca wystawienia, uważa się za wystawiony w miejscu podanym oprócz nazwiska wystawcy.
3. W przypadku braku osobnego oznaczenia – miejsce:
 - a) wystawienia weksla uważa się za miejsce płatności – w przypadku weksla własnego,
 - b) wymienione oprócz nazwiska trasata uważa się za miejsce płatności, a także za miejsce zamieszkania trasata.

Ponadto, oprócz elementów ustawowych (wskazanych powyżej), można umieścić jeszcze wiele **klauzul**, odnoszących się do samego zobowiązania wekslowego (należności), bądź do stosunków pozawekslowych.

Weksel podlega **opłacie skarbowej**. W przypadku weksli zupełnych do uiszczenia opłaty skarbowej jest zobowiązany jego wystawca, natomiast w przypadku weksla niepełnego (*in blanco*) zobowiązany może być też remitent. Powyższa opłata skarbową jest niezależna od opłaty skarbowej należnej od umowy, której zabezpieczeniem jest weksel. Równoznaczny z wniesieniem opłaty skarbowej jest zakup urzędowych blankietów weksli¹⁴.

Ze względu na **termin płatności (zapłaty, inkasa)** weksle można podzielić na dwie grupy, zobrazowane na poniższym rys. 5.

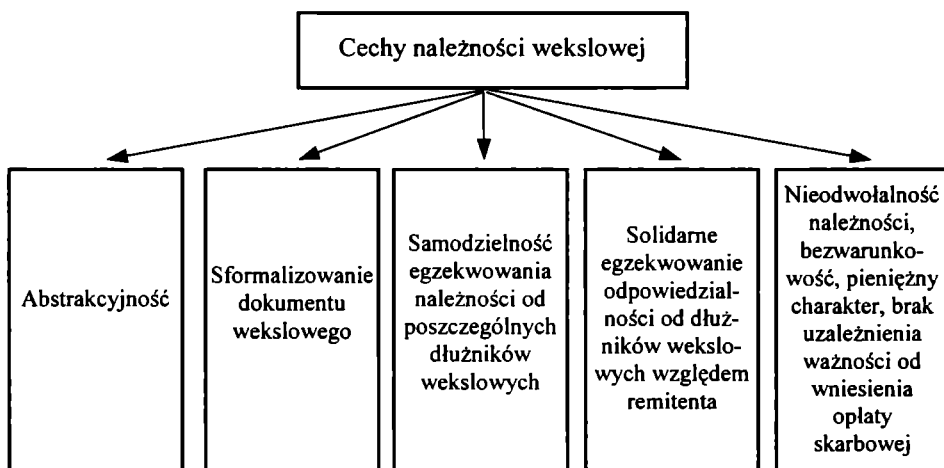
Rys. 5. Klasyfikacja weksli ze względu na terminy płatności

¹⁴ Blankiety urzędowe są ustalone przez ministra finansów.

W sytuacji, gdy dzień wymagalności weksla (dzień, w którym można domagać się zapłaty) przypada na dzień ustawowo wolny od pracy – wymagalność weksla wystąpi wówczas w najbliższym dniu powszednim.

Zmiana terminu płatności weksla może nastąpić poprzez wymianę weksla lub poprzez skreślenie na nim pierwotnej daty płatności i wpisanie nad nią nowo ustalonej, należy jednak ponownie uzyskać podpisy weksla przez osoby zobowiązane oraz akceptację weksla z nowym terminem płatności.

Należność wekslowa, ze względu na swoje cechy stanowiące o jej odrębności, zdecydowanie wyróżnia się spośród innych należności. Jej istotą jest przyjęcie przez remitenta odpowiedzialności wystawcy za to, że albo sam zapłaci sumę wekslową, albo zapłaci ją osoba przez niego wskazana na wekslu. Najistotniejsze cechy należności wekslowej, wpływające na charakter egzekwowania odpowiedzialności dłużników, a także na tryb dochodzenia roszczeń przez remitenta, zostały przedstawione na poniższym rys. 6.

Rys. 6. Cechy należności wekslowej

Cechy te to:

1. **Abstrakcyjność** – dla ważności należności wekslowej nie jest istotne, czy istniała należność będąca przyczyną wystawienia weksla oraz czy była ona ważna, weksel może nawet dokumentować transakcję nieważną z mocy prawa.

2. Sformalizowanie dokumentu wekslowego – weksel niekoniecznie musi mieć formę blankietu urzędowego, można go nawet sporządzić na kartce papieru, pismem odręcznym, bądź maszynowym, podstawowym jednak warunkiem jego ważności jest zawarcie w nim wszystkich wymaganych elementów.
3. Samodzielność egzekwowania należności od poszczególnych dłużników wekslowych – należność wekslowa może być egzekwowana od każdej z podpisanych na wekslu osób i nie jest zależna od ważności należności od innych osób podpisanych na wekslu.
4. Solidarne egzekwowanie odpowiedzialności od dłużników wekslowych względem remitenta – każdy, kto wystawił, przyjął, indosował lub poręczył weksel odpowiada wobec jego posiadacza solidarnie¹⁵.

Dochodzenie praw z weksła polega na zwróceniu się wierzyciela wekslowego do dłużnika wekslowego, który często nie wie, kto jest jego wierzycielem. Jeżeli dłużnik wekslowy nie wykupi weksła, wierzyciel (zgodnie z solidarnością dłużników wekslowych) może dochodzić swoich roszczeń (należności) przeciw wszystkim dłużnikom i przysługuje mu oprotestowanie weksła. Protest (zwrotne przeszukiwanie) powinien przybrać formę pisemną sporządzoną przez notariusza (pobierana jest opłata notarialna, zależna od kwoty oprotestowanej). Wierzyciel może dochodzić praw z weksła pozasądowo lub w drodze postępowania sądowego (jest to szybki i tani sposób dochodzenia roszczeń, gdyż obowiązuje w nim uproszczona procedura)¹⁶.

2. Ujęcie rachunkowe

2.1. Ewidencja księgowa weksli obcych

W księgach rachunkowych swoje odzwierciedlenie znajdują wszystkie sposoby wykorzystania weksła w obrocie gospodarczym przez każdego z uczestników stosunku wekslowego. Weksle obce, stanowiące temat opracowania, muszą, zgodnie z przepisami ustawy o rachunkowości (zasadami rachunkowości), być bieżąco ujmowane w ewidencji księgowej remitenta (wierzyciela), co zostanie pokazane w niniejszej części.

¹⁵ I. Heropolitańska: Op. cit., s. 34-38.

¹⁶ M. Gmytrasiewicz: Aktywa inwestycyjne przedsiębiorstw. Wyd. Difin, Warszawa 2002, s. 111.

Ewidencja ta może przybrać formę tzw. **książki wekslowej**, urządzenia księgowego, które spełnia funkcję księgi pomocniczej (tabelarycznej) i gdzie dokonuje się szczegółowej ewidencji analitycznej (w rubrykach), pozwalającej na identyfikację cech szczególnych weksli w celu prawidłowego i terminowego realizowania przepisów prawa wekslowego. Poszczególne kolumny książki wekslowej zawierają: wekslobiorcę, sumę wekslową (w tym oprocentowanie), datę wystawienia, datę zapadalności, miejsce zapadalności i inne dane. Zostało to zobrazowane w tabeli 2.

Tabela 2

Przykładowe rubryki książki wekslowej (wykazu weksli obcych)

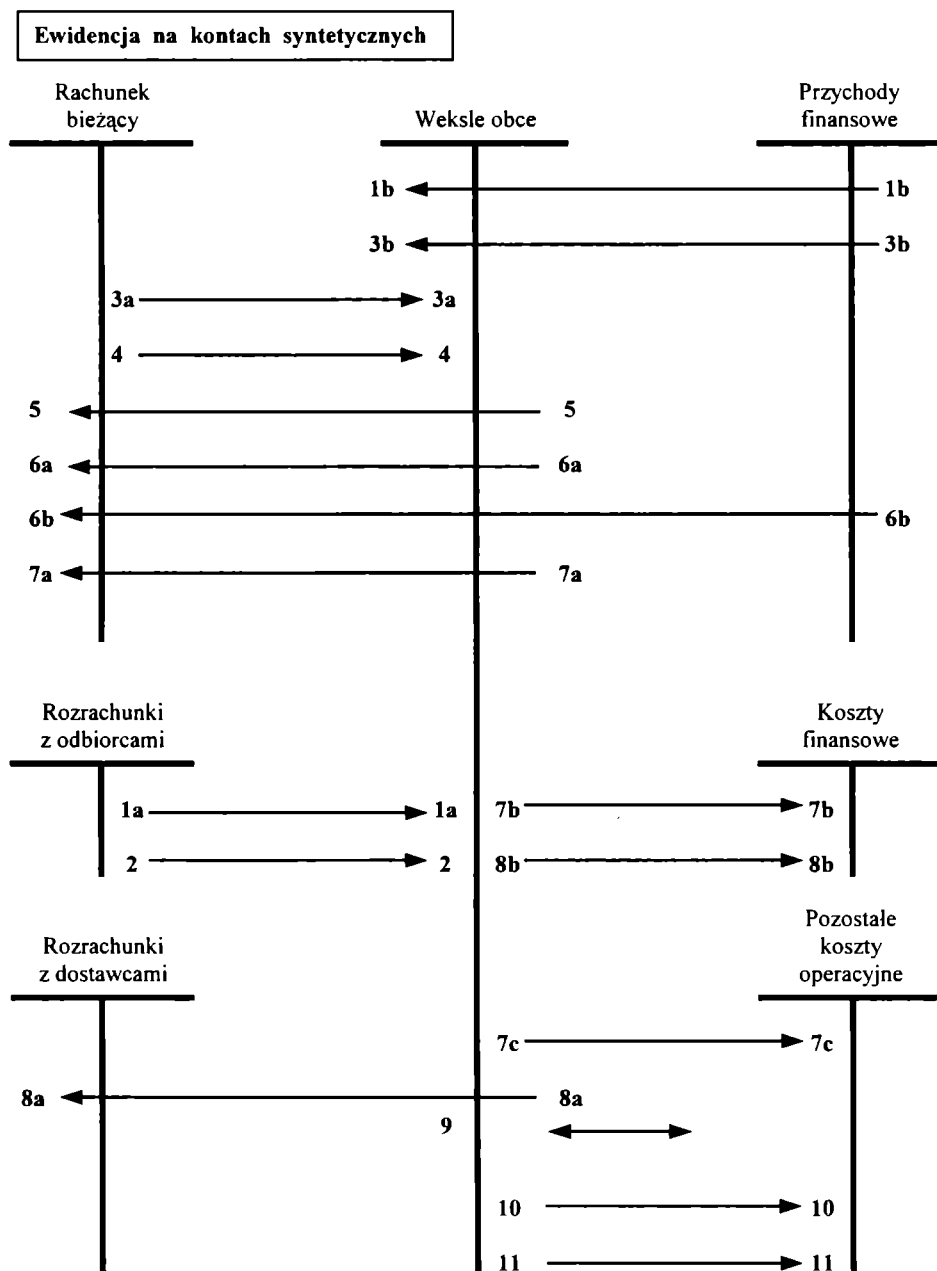
Lp.	Nr weksła	Wekslobiorca	Kwota	Dni	Liczby procentowe	Data wystawienia	Data płatności	Miejsce płatności

Natomiast zamieszczony poniżej schemat 1 pokazuje księgowania weksli u przyjmującego (posiadacza), dla którego wszystkie otrzymane weksle mają charakter weksli obcych. Księgowania obejmują wyłącznie krajowy obrót gospodarczy. Schemat obrazuje ponadto realizację czterech z pięciu, omówionych wyżej, funkcji weksła, tj.: płatniczej, kredytowej, refinansowej i obiegowej oraz analizuje wiele najczęstszych przypadków, związanych z obiegiem weksła zupełnego.

Weksel in blanco zaś (niezupełny, stanowiący zabezpieczenie innych wierzycieli), jest ujmowany w ewidencji pozabilansowej – ilościowo (w formie rejestru), ze względu na brak sumy wekslowej. Dopiero po ewentualnym uzupełnieniu – w ewidencji bilansowej – wartościowo.

Schemat I

Księgowania u przyjmującego weksel obcy (posiadacza weksla obcego)

Ewidencja na kontach analitycznych

Dyskonto weksła naliczone

5b	1b 3b

Dyskonto weksła otrzymane

5b	6b

Ewidencja na kontach pozabilansowych

Weksle obce indosowana i dyskontowane

7''	7'

Zobowiązania warunkowe

8'	8''

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: J. Trzemzałski, A. Trzemżalska: Ujęcie weksła w księgach rachunkowych. „Buchalter” 2002, nr 37, s. 5-8; J. Juszczyk: Zasady ewidencji weksła obcego w księgach rachunkowych. „Buchalter” 2000, nr 35, s. 6; B. Gierusz: Podręcznik samodzielnej nauki księgowania. Wyd. Ośrodek Doradztwa i Doskonalenia Kadr Sp. z o.o., Gdańsk 2002, s. 174-175; M. Gmytrasiewicz: Aktywa inwestycyjne przedsiębiorstw..., op. cit., s. 114-115.

Objaśnienia:

1. Otrzymanie przez remitenta weksła obcego (handlowego) od kontrahenta na pokrycie należności w pełnej sumie wekslowej (podany konkretny termin wykupu i oprocentowanie obliczane z góry – weksel terminowy):
 - a) kwota należności od kontrahenta,
 - b) oprocentowanie weksła,
– *sumę wekslową oblicza się według wzoru 1 (pkt 1.1. opracowania).*
2. Otrzymanie przez remitenta weksła obcego (handlowego) od kontrahenta na pokrycie należności w sumie netto (nie podany termin wykupu – weksel terminowo-okazowy).
3. Otrzymanie przez remitenta weksła obcego (finansowego) od dłużnika na pokrycie udzielonej pożyczki pieniężnej w pełnej sumie wekslowej (podany konkretny termin wykupu i oprocentowanie obliczane z góry – weksel terminowy):
 - a) kwota pożyczki,
 - b) oprocentowanie weksła,
– *sumę wekslową oblicza się według wzoru 1 (pkt 1.1. opracowania).*

4. Otrzymanie przez remitenta weksła obcego (finansowego) od dłużnika na pokrycie udzielonej pożyczki pieniężnej w sumie netto (nie podany termin wykupu – weksel terminowo-okazowy).
5. Wykup weksła terminowego przez wystawcę w terminie wykupu:
 - a) kwota należności od kontrahenta lub pożyczki,
 - b) oprocentowanie weksła,
– *kwota poz. 5. jest równa kwocie poz. 1. lub 3.*
6. Wykup przez wystawcę weksła terminowo-okazowego:
 - a) suma netto (kwota należności od kontrahenta lub pożyczki),
 - b) otrzymane oprocentowanie weksła obliczane z dołu,
– kwota poz. 6a jest równa kwocie poz. 2 lub 4,
– odsetki są obliczane według wzoru 2 (pkt 1.1. opracowania).
7. Oddanie weksła obcego w pełnej sumie wekslowej do dyskonta bankowego (przed terminem płatności weksła) – dyskonto weksła:
 - a) wartość wpływu na rachunek bieżący (kwota netto),
 - b) pobrane przez bank odsetki dyskontowe,
 - c) pobrana przez bank prowizja z tytułu kredytu dyskontowego,
– *kwota poz. 7a jest równa kwocie poz. $(1a+1b)-(7b+7c)$ lub $(2a+2b)-(7b+7c)$.*
- 7' Równoległe księgowanie w ewidencji pozabilansowej.
- 7'' Wykup weksła przez wystawcę w terminie wykupu (płatności).
8. Wydanie (przekazanie) weksła obcego kontrahentowi w pełnej sumie wekslowej na pokrycie części własnych zobowiązań z oznaczoną sumą wekslową (przed terminem płatności weksła) – indos weksła:
 - a) wartość zobowiązania pokrytego wekslem,
 - b) pobrane przez kontrahenta odsetki dyskontowe,
– *kwota poz. 8a jest równa kwocie poz. $(1a+1b)-8b$.*
- 8' Równoległe księgowanie w ewidencji pozabilansowej.
- 8'' Wykup weksła przez wystawcę w terminie wykupu (płatności).
9. Oprotestowanie weksła obcego na skutek odmowy zapłaty.
10. Koszt protestu weksła.
11. Odpisanie weksli przedawnionych (nieściągalnych).

Ewidencja syntetyczna weksli obcych u remitenta jest prowadzona na koncie zespołu pierwszego „**Weksle obce**”, które wykazuje saldo debetowe, wyrażając wartość nominalną otrzymanych weksli. Jest ono wykazywane w aktywach obrotowych bilansu (inwestycjach krótkoterminowych).

W obrębie tego konta jest wskazane prowadzenie ewidencji analitycznej w celu kontroli poszczególnych dłużników wekslowych, terminów wykupu weksli oraz należytego ich ujęcia w bilansie.

Warto tu wyodrębnić konta: „Dyskonto weksła naliczone” (ewidencja przychodu z dyskonta w momencie otrzymania weksła terminowego) oraz „Dyskonto weksła otrzymane” (przeksięgowanie dyskonta naliczonego na otrzymane w momencie wykupu weksła terminowego; ewidencja przychodu z dyskonta w momencie wykupu weksła terminowo-okazowego), w celu należytego ustalenia podstawy opodatkowania w zakresie przychodów finansowych, gdyż, zgodnie z przepisami podatkowymi¹⁷, odsetki (w tym dyskontowe) stanowią przychód dopiero w momencie zapłaty, a więc w momencie wykupu weksła.

W literaturze przedmiotu i w praktyce konto „Weksle obce” jest zastępowane kontami: „Krótkoterminowe aktywa pieniężne” lub „Inwestycje krótkoterminowe”. Również częste jest tu wprowadzanie konta „Rozliczenie międzyokresowe przychodów”. W przypadku przekazywania weksli obcych do dyskonta bankowego lub kontrahentom na zasadach indosu należy równolegle prowadzić ewidencję na kontach pozabilansowych: „Weksle obce indosowane i dyskontowane” oraz „Zobowiązania warunkowe”.

Ze względu na powyższe przesłanki podatkowe oraz na to, iż w sytuacji niewywiązania się głównego dłużnika wekslowego z zapłaty sumy wekslowej wierzyciel może dochodzić swych roszczeń u każdej z osób podpisanych na wekslu (odpowiedzialność regresowa, obligo wekslowe), warto posiadać weksle obce w ewidencji pozabilansowej aż do upływu terminu wykupu weksła.

2.2. Inwentaryzacja weksli obcych

Zgodnie z art. 26 ust. 1 ustawy o rachunkowości, „jednostki przeprowadzają na ostatni dzień każdego roku obrotowego inwentaryzację”, a zgodnie z ust. 4 „Inwentaryzację, o której mowa w ust. 1, przeprowadza się również na dzień zakończenia działalności przez jednostkę oraz na dzień poprzedzający postawienie jej w stan likwidacji lub upadłości. W przypadku połączenia lub podziału jednostek, z wyjątkiem spółek kapitałowych, strony mogą w drodze umowy pisemnej odstąpić od inwentaryzacji.”

¹⁷ Ustawa z 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych. (Dz.U. Nr 54, poz. 654 z późn. zm.).

Do zadań inwentaryzacji należy potwierdzenie istnienia posiadanych aktywów, czyli w przypadku weksli obcych odnotowanie szczególnych cech posiadanych weksli w celu sprawdzenia kompletności ich ujęcia w bilansie oraz uzyskania pewności, że wykazane w bilansie weksle nie są przeterminowane bądź zagrożone.

Metoda inwentaryzacji weksli obcych zależy od ich fizycznej postaci:

1. Weksle materialne (podpisany blankiet wekslowy) – są inwentaryzowane, zgodnie z art. 26 ust. 1 pkt 1 ustawy „drogą spisu ich ilości z natury, wyceny tych ilości, porównania wartości z danymi ksiąg rachunkowych oraz wyjaśnienia i rozliczenia ewentualnych różnic”.
2. Weksle zdematerializowane (zapis elektroniczny na rachunku inwestycyjnym w biurze maklerskim) – są inwentaryzowane, zgodnie z art. 26 ust. 1 pkt 2 ustawy „drogą otrzymania od banków i uzyskania od kontrahentów potwierdzeń prawidłowości wykazanego w księgach rachunkowych jednostki stanu tych aktywów oraz wyjaśnienia i rozliczenia ewentualnych różnic”, czyli uzgodnieniu podlegają salda z potwierdzeniami przesłanymi przez biura maklerskie.

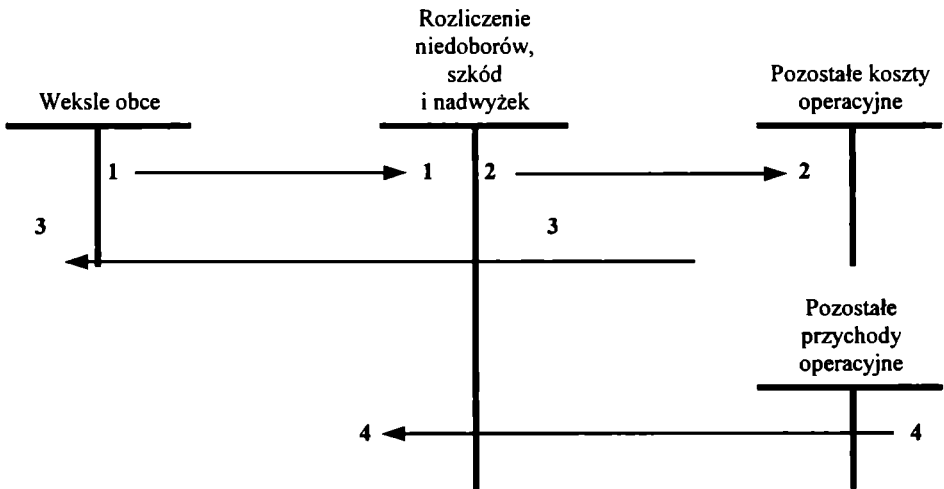
Zgodnie z zapisami art. 27 ust. 1 i 2 ustawy „Przeprowadzenie i wyniki inwentaryzacji należy odpowiednio udokumentować i powiązać z zapisami ksiąg rachunkowych. Ujawnione w toku inwentaryzacji różnice między stanem rzeczywistym a stanem wykazanim w księgach rachunkowych należy wyjaśnić i rozliczyć w księgach rachunkowych tego roku obrotowego, na który przypadają termin inwentaryzacji”.

Na stwierdzone w wyniku inwentaryzacji różnice inwentaryzacyjne składają się niedobory, szkody i nadwyżki, które są ujmowane na koncie „Rozliczenie niedoborów, szkód i nadwyżek”, występującym, w przypadku weksli obcych, w korespondencji z kontem „Weksle obce”. Niedobory i szkody księguje się na tym koncie po stronie Dt, nadwyżki po stronie Ct. Po ustaleniu przyczyn i charakteru niedoborów, szkód i nadwyżek dokonuje się ich rozliczenia.

W przypadku weksli obcych – niedobory (weksle przedawnione (nieściągalne)) ujmuje się na koncie „Pozostałe koszty operacyjne”, a ewentualne nadwyżki (występują trudności z ustaleniem ich przyczyny) na koncie „Pozostałe przychody operacyjne”. Ewidencja powyższych zdarzeń została zaprezentowana na poniższym schemacie 4.

Schemat 2

Rozliczanie niedoborów, szkód i nadwyżek weksli obcych

Objaśnienia:

1. Ujęcie stwierdzonego przedawnienia (nieściągalności) weksla obcego (nie-dobór).
2. Odpisanie weksli obcych przedawnionych (nieściągalnych).
3. Ujęcie stwierdzonej nadwyżki weksli obcych.
4. Odpisane nadwyżki weksli obcych.

Inwentaryzacją obejmuje się również weksle obce ujęte w ewidencji wyłącznie ilościowo (weksle in blanco). W tym przypadku (transakcja na rynku pozagiełdowym) inwentaryzacja polega na potwierdzeniu wysokości transakcji z kontrahentem.

2.3. Wycena weksli obcych

Wycena bieżąca (na dzień nabycia) otrzymanych weksli obcych terminowych i terminowo-okazowych jest dokonywana zgodnie z zapisami art. 35 ust. 1 znowelizowanej ustawy o rachunkowości „według ceny nabycia albo ceny zakupu, jeżeli koszty przeprowadzenia i rozliczenia transakcji nie są istotne”, czyli

- w cenie nominalnej (sumie wekslowej), a otrzymane dyskonto odnoszone jest na przychody finansowe.

Ewidencja powyższych operacji gospodarczych została zobrazowana na schemacie 1 (operacje 1-4).

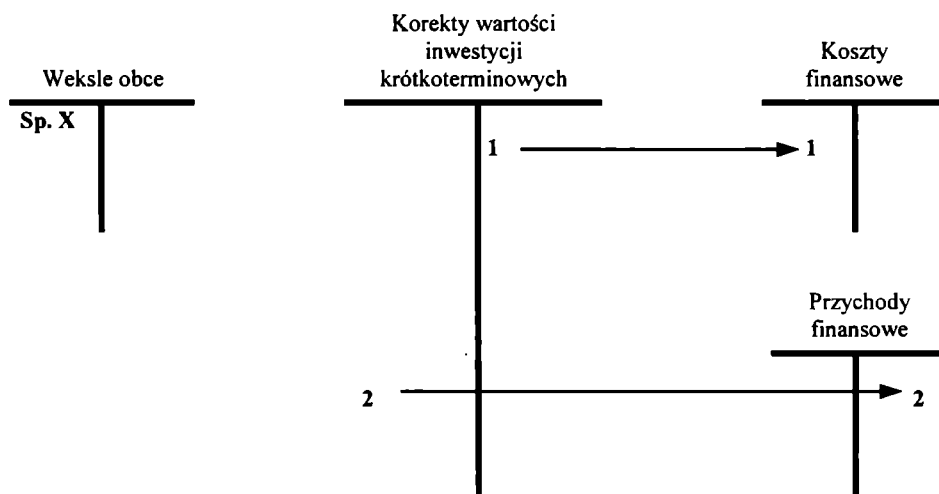
Wycena bilansowa (na dzień bilansowy) zarówno weksli obcych terminowych, jak i terminowo-okazowych jest dokonywana, zgodnie z zapisami art. 28 ust. 1 pkt 5 ustawy, „[...] według ceny (wartości) rynkowej albo według ceny nabycia lub ceny (wartości) rynkowej, zależnie od tego, która z nich jest niższa, a krótkoterminowe inwestycje, dla których nie istnieje aktywny rynek w inny sposób określonej wartości godziwej”, czyli przy braku przesłanek o niewywiązaniu się dłużnika z zapłaty zobowiązania wekslowego przyjmuje się:

- w przypadku weksli obcych terminowych – wycenę w wysokości sumy wekslowej, pomniejszonej o wartość dyskonta od dnia bilansowego do dnia wykupu (zapłaty), które zostało naliczone, a nie otrzymane,
- w przypadku weksli obcych terminowo-okazowych – wycenę w wysokości ceny nominalnej (sumy wekslowej), powiększonej o wartość dyskonta od dnia otrzymania do dnia bilansowego, które jest należne, a nie zostało naliczone.

Ewidencja powyższych operacji gospodarczych została zaprezentowana na schemacie 2.

Schemat 3

Wycena bilansowa weksli obcych

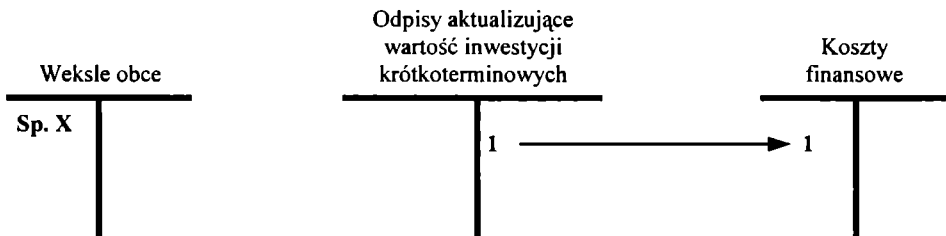
Objaśnienia:

1. Dokonano wyceny weksla obcego terminowego na dzień bilansowy – korekty wartości sumy wekslowej.
2. Dokonano wyceny weksla obcego terminowo-okazowego o podanej stopie procentowej na dzień bilansowy – korekty wartości sumy wekslowej.

W przypadku istnienia przesłanek o niewywiązaniu się dłużnika z zapłaty zobowiązania, jednostka musi postąpić zgodnie z zapisami art. 28 ust. 7. ustawy o rachunkowości, który mówi, że: „Trwała utrata wartości zachodzi, gdy istnieje duże prawdopodobieństwo, że kontrolowany przez jednostkę składnik aktywów nie przyniesie w przyszłości w znaczącej części lub w całości przewidywanych korzyści ekonomicznych. Uzasadnia to dokonanie odpisu aktualizującego doprowadzającego wartość składnika aktywów wynikającą z ksiąg rachunkowych do ceny sprzedaży netto, a w przypadku jej braku – do ustalonej w inny sposób wartości godziwej.”, a zgodnie z art. 35. ust. 3. „Skutki wzrostu lub obniżenia wartości inwestycji krótkoterminowych wycenionych według cen (wartości) rynkowych zalicza się odpowiednio do przychodów lub kosztów finansowych [...]”. Ewidencja powyższych operacji gospodarczych została zaprezentowana na poniższym schemacie 3.

Schemat 4

Odpisy aktualizujące weksli obcych

Objaśnienia:

1. Dokonanie odpisu aktualizującego wartość weksla obcego (zmniejszenie wartości inwestycji krótkoterminowej).

2.4. Prezentacja weksli obcych

W bilansie weksle obce są prezentowane w pozycji B.III.1. (B. – Aktywa obrotowe, III. – Inwestycje krótkoterminowe, 1. – Krótkoterminowe aktywa finansowe) w poniższych pozycjach szczegółowych:

a) w jednostkach powiązanych	
– inne krótkoterminowe aktywa finansowe	– weksle obce płatne od 3 do 12 miesięcy od dnia bilansowego lub daty wystawienia
b) w pozostałych jednostkach	
– inne krótkoterminowe aktywa finansowe	
c) środki pieniężne i inne aktywa pieniężne	– weksle obce płatne do 3 miesięcy od dnia bilansowego lub daty wystawienia
– inne środki pieniężne	

W pozycjach bilansu, do których zakwalifikowano weksle obce, wykazuje się także skutki ich wyceny (przeszacowania), przychody i koszty odsetkowe, odpisy aktualizujące oraz różnice kursowe.

Weksle zarówno przeterminowane, jak i zagrożone powinny być prezentowane jako pozostałe należności, a w razie konieczności należy dokonać odpisów aktualizujących oraz spisu w koszty nieściągalnych należności.

Natomiast w ewidencji pozabilansowej ujmuje się zobowiązania warunkowe, a w tym weksle indosowane i dyskontowane.

W przypadku prezentacji weksli obcych w **rachunku przepływów pieniężnych**, zgodnie z zapisami art. 3 ust. 1 pkt 25 ustawy o rachunkowości „jeżeli aktywa te (pieniężne) są płatne lub wymagalne w ciągu 3 miesięcy od dnia ich otrzymania, wystawienia, nabycia lub założenia (lokaty), to na potrzeby rachunku przepływów pieniężnych zalicza się je do środków pieniężnych, chyba, że ujmuje się je w przepływach z działalności inwestycyjnej (lokacyjnej)”. Klasyfikacja ta wynika z nieznacznego stopnia ryzyka zmiany ich wartości (bezpieczeństwo). Weksle obce o terminach wymagalności od 3 do 12 miesięcy ujmuje się w przepływach z działalności inwestycyjnej (B.I.3.; B.II.3.).

W **rachunku zysków i strat**, zgodnie z zapisami ustawy o rachunkowości (w tym art. 30 ust. 4, art. 35 ust. 3 oraz art. 35c):

- skutki wyceny (przeszacowania) weksli obcych, przychody i koszty odsetkowe, różnice kursowe oraz odpisy aktualizujące (trwała utrata wartości) i ustanie przyczyn dla których dokonano odpisu, wykazuje się jako przychody lub koszty finansowe,
- pobrane przez bank prowizje z tytułu dyskonta, koszty protestu, odpisy weksli przedawnionych (nieściągalnych) oraz niedobory i nadwyżki weksli obcych wykazuje się jako pozostałe koszty lub przychody operacyjne.

BILL OF EXCHANGE AS A SHORT-TERM INVESTMENT

Summary

This paper describes a bill of exchange which is the oldest form of a diversified loan market. The bill of exchange is called redeemable security value. Its role is to protect accounts and help creditors to claim their values in a court.

The paper presents two different aspects of the bill of exchange: legal and account.

The legal aspect of the bill of exchange is a result of The Bill of Exchange Law. There is a definition of the bill of exchange and its forms and functions. The aim is also to indicate the relation of the bill, its components, tenors and a way of claiming bill debt.

The account aspect of the bill of exchange derives from the rules of the newest accountancy act of law. The aim is to show the bill of exchange kept by a holder (payee, creditor). For him the bill is a tool of short-term investments because of benefits measured by the future rate. There is no view of a bill liability at the borrower's side. The paper focuses on the bills of exchange which have the maturity date longer than one year and which are fixed with the rate of interest and are to be required in cash. It also shows the accountancy data base, stocktaking, assessing of value and presenting the bills in the account reports.